

KLASIKAPLUS.CZ

1. Ostrava se o Smetanu postarala královsky

14.05.2024 klasikaplus.cz - Milan Bátor

Odkaz na originál

Klíčová slova: Ostravě (7); ostravské (6); divadla (5); divadlo (4); Jiřího (4); opery (4); Ostrava (4); Divadle (3); moravskoslezské (3); Národní (3); ostravského (3); cyklu (2); Jakuba (2); Jiří (2); Jiřím (2); Kleckera (2); moravskoslezského (2); Myrona (2); Národního (2); Nekvasil (2); Nekvasila (2); Nekvasilem (2); opernímu (2); Smetanovskému (2); 2024; Antonína; Bajús; cyklus; Dvořáka; Jiřímu; Juraj; Marka; NDM; Nekvasilovi; opera; operní; ostravskou; Šedivého; Smetanovský

"**Národní divadlo moravskoslezské** v čele s **Jiřím Nekvasilem** přijalo hozenou rukavici bez nejmenšího zaváhání."

"**Smetanovskému opernímu cyklu** v **Ostravě** se podařilo demytizovat Smetanu jako především národního skladatele a představit jej jako výsostného hudebního dramatika."

"Největší krajíc si pochopitelně ukrojili členové divadelního orchestru, sboristé a sólisté v angažmá **ostravské opery**."

Málokterému českému skladateli se v letošním Roce české hudby dostává takové pozornosti jako Bedřichu Smetanovi. Dvousté výročí narození geniálního umělce se promítá do života společnosti, ať už to je prostřednictvím koncertů, inscenací, besed, dokumentů nebo vydáním nových publikací. Nejvelkolepější oslavu Smetanova jubilea připravilo **Národní divadlo moravskoslezské**, které dvakrát uvedlo všechny dokončené opery skladatele.

V roce 1824 pochopitelně nemohl nikdo tušit, že malé, kulturně bezvýznamné městečko jménem **Ostrava** se jednou stane dějištěm událostí bezmála evropského významu. Za "pouhých" sto let se o divadelní senzaci postaral proslulý šéf **ostravské opery** Emanuel Bastl. Jeho dvojí cyklické provedení oper Bedřicha Smetany v jubilejním smetanovském roce 1924 naznačilo, že se **Ostrava** hlásí důrazně o slovo a zaujímá postavení mezi předními operními domy. Na Bastlův grandiózní počín navázal současný ředitel **Národního divadla moravskoslezského Jiří Nekvasil**, který realizoval obdobnou koncepci.

Dvojí uvedení všech dokončených oper Bedřicha Smetany je projektem, který nemá v českém ani zahraničním kontextu srovnatelnou paralelu. Faktograficky se **ostravské divadlo** zapsalo do tuzemské i evropské kulturní mapy jedinečným způsobem. Adjektivum "evropské" si zaslouží vysvětlení. Je totiž otázkou, zda Smetanovy opery na mezinárodní operní scénu patří. Nastal čas zhodnotit, zda v **Ostravě** vznikl projekt umělecky a divácky zdařilý. Vezměme to tedy pěkně popořádku od těch nejméně záživných, leč nikoli nepodstatných věcí.

Nejprve stručná řeč čísel. První kompletní cyklus proběhl v březnu a byl zahájen přesně v den dvoustých narozenin skladatele operou Braniboři v Čechách. **Opery** byly v **Ostravě** uvedeny v **Divadle Antonína Dvořáka** v chronologickém sledu. Jedinou výjimku tvořila Libuše, jejímž koncertním uvedením celý cyklus slavnostně skončil. Březnový operní maraton dosáhl téměř stoprocentní návštěvnosti. Čtyři tisíce diváků a několik set zahraničních hostů svědčí jasně: O Bedřicha Smetanu a jeho operní dílo je i v současnosti značný zájem. Podobná čísla provázela také druhé kompletní uvedení cyklu, které proběhlo v květnu. Také bylo zakončeno Libuší, která opět zazněla v **Divadle Jiřího Myrona** pod taktovkou dirigenta Roberta Jindry **Smetanovský operní cyklus Ostrava 2024** zahájila **opera** Braniboři v Čechách. Zaslouhou dirigenta **Jakuba Kleckera** a pěkně sehraného orchestru se rozeznělo hned na počátku hudební nastudování agilní a dramaticky průrazné. Režie **Jiřího Nekvasila** zohlednila aspekty, které jeho předchůdci nechali dosud bez povšimnutí: Pomocí jemné ironie a historických paradoxů se Smetanův jevištní debut rozezněl jako ryzí operní skvost. Upoutal pozoruhodný pěvecký debut Pavla Divína v postavě Jana Tausendmarka, jehož vizuální charisma, herecké nadání a zdravý hlasový projev je příslibem do dalších let.

I následující Prodanou nevěstu režijně připravil **Jiří Nekvasil**, který se v nejoblíbenější Smetanově opeře zhostil nových a přínosných inscenačních výzev. Tentokrát se prostřednictvím osvěžujících prvků dekonstrukce před diváky rozprostřel "Cirkus svět", jak zněl podtitul vyzývavé a metaforické scény Daniela Dvořáka. Ironický humor a parodování národních fetišů byly pro jednotlivé protagonisty velkou úlohou. Výtečně si vedli Václav Morys Ondřej Koplík Martin Gurbař Erik Ondruš a Karolína Levková. Sluší se zmínit také skvělé pěvecké ztvárnění Soni Godarské Martina Šrejmy a dalších, byť rychlá tempa dirigenta **Marka Šedivého**, který měl na starost hudební přípravu, byla občas hraniční. Úspěch u publika měl i Dalibor režiséra Martina Otavy, jehož působivá scéna (Daniel Dvořák) a promyšlená režie ukázaly, že hodnoty silně exponovaného přátelství a lásky jsou stále aktuální. Znamenité bylo ztvárnění Jozefa Benciho Kateřiny Hebelkové a Veroniky Rovné, které se opíralo o temperamentní a muzikální hudební nastudování Roberta Jindry.

Jedním z největších překvapení cyklu byly Dvě vdovy slovinského režiséra Rocca, který nabídl i nevšední scénografické řešení. Rocc představil tuto Smetanovu operu jako vrstevnaté a mnohoznačné dílo, které pozoruhodně zpochybňuje zažitě stereotypy a dívá se na intimní vztahy z perspektivy svěžího nadhledu a laskavého pochopení. V závěru neposkytl ultimativní řešení, ale otevřený konec. Z jevištních výkonů na sebe strhla pozornost především báječná Lada Bočková, zdařile jí sekundovala Livia Obručník Vénosová. Jejich ztvárnění se může zařadit k nejlepším smetanovským kracím. Invenční koncepce se **Jiřímu Nekvasilovi** a Jakubu Kopeckému zdařila v opeře Hubička, která slavila triumfální úspěch i díky skvělému obsazení. Zmíňme alespoň Svatopluka Sema a Martina Gurbaře, z mladší generace pak odvedli krásné výkony Marta Chila Reichelová a Josef Kovačič. Ještě větší ohlas mělo Tajemství režiséra Tomáše Studeného, kterému lahodí scéna Davida Janoška a znamenité hudební nastudování dirigenta **Jakuba Kleckera**. Pohádkový motiv je v konkrétní inscenaci pouze nástrojem k symbolickému příběhu plnému chyb, omylů a touhy po lásce. Tajemství mělo v **Ostravě** neobyčejný říz i díky fantasticky sezpívanému sboru, který svými výkony ohromoval od úvodních Braniborů. Poslední dokončenou operu skladatele Čertova stěna uvedl důstojně na **ostravskou**

scénu dirigent Robert Jindra. Režie **Jiřího Nekvasila** i zde objevila symptomatické motivy, které na pozadí komicko-romantického příběhu apelují na potřebu lásky a empatie. Svým nádherným pojetím upoutal pozornost především Jiří Brückler, který Voka Vítkovice ztvárnil úchvatně.

Nečekaným vrcholem operního kompletu bylo koncertní provedení Libuše v **Divadle Jiřího Myrona**. Ačkoli Libuše nebyla uvedena scénicky, sešlo se v ní raritní sólistické obsazení v čele s Máriou Porubčinovou, Svatoplukem Semem, Martinem Bártou Richardem Samkem Pavlem Švingrem Jiřím Hájkem Petrou Alvarez Šimkovou Monikou Jägerovou a dalšími. Vynikající volbou byla participace Pražského filharmonického sboru a Janáčkovy filharmonie, kteří měli více sil, než po téměř každodenní celovečerní dřině zmožený divadelní orchestr, sbor a sólisté. Jedinečné nastudování Roberta Jindry potvrdilo, že fantastická hudba této Smetanovy opery může fungovat nezávisle na scénické realizaci. Libuše se přitom opírala "pouze" o úchvatné vizuální ztvárnění Jiřího Davida a Martina Dostála, jež zdařile parafrázovalo bájnou povahu díla.

Smetanovskému opernímu cyklu v Ostravě se podařilo demytizovat Smetanu jako především národního skladatele a představit jej jako výsostného hudebního dramatika s neobyčejným citem pro vykreslení obdivuhodně členité směsi příběhů, emocí a témat, která jsou stále platná. Každá z uvedených oper potvrdila, že český skladatel měl neobyčejný instinkt k vystižení psychologie jednotlivých postav, davů i dějových peripetií. Smetanova mistrná charakteristika intimních citů, povahových vlastností, dramatických zvrátů i katarze jednoznačně přesahuje úzce vlastenecký či národní rámec a strhuje svou výrazovou silou podobně jako největší operní díla italských či německých mistrů romantické hudební epochy.

Je stěží představitelné, že více než polovina Smetanovy tvorby vznikla v naprosté hluchotě během stále čtenějších a bolestivějších zdravotních komplikací skladatele. Už v loňském roce vyšla objevná kniha Osudná hra emeritního profesora medicíny Jiřího Ramby, který po dlouholetém odborném výzkumu nastolil tezi, že nikoli venerická choroba, ale arteriosklerotická nemoc a ohluchnutí po chronickém devastujícím zánětu ušních kůstek spojeném se zánětem mozkových blan byly příčinou Smetanova utrpení a předčasné smrti. Na knihu Jiřího Ramby v letošním roce částečně polemicky navázaly další dvě mimořádné novinky. Nejprve to byl "dokumentární" Friedrich řečený Bedřich Mileny Štráfěldové, který pozoruhodně propojil dokumentární styl s bohatou imaginací a důvěryhodným lidským profilem skladatele a jeho doby. Jako poslední vyšel dlouho očekávaný Smetanův životopis Pavla Kosatíka, který skladatele "sesadil" z pochybného piedestalu národního skladatele a začlenil jej mezi představitele hudby evropské.

Všem zmíněným spisovatelům je třeba poděkovat: obohatili každý svým způsobem současného čtenáře o aktuální, nevtíravé a osobité "podobizny" geniálního skladatele, kterého od dnešní doby dělí dvě stě let, ale jeho myšlení a dílo podobně jako výtvoří největších malířů, sochařů, architektů nejeví známky většího opotřebení a stárnutí. Skvělým studijním materiálem je rovněž nová publikace **Národního divadla moravskoslezského** Bedřich Smetana & opera, která přináší vůbec poprvé libreta všech dokončených oper skladatele v bilingvním česko-anglickém znění!

Říká se, že dobré věci pramení z lásky. **Národní divadlo moravskoslezské** přijalo hosenou rukavici bez nejmenšího zaváhání. Těžko si představit, kolik potu, slz, energie a odhodlání stálo dvojí uvedení všech oper, kdyby u toho nebyla láska. Největší krajci si pochopitelně ukrojili členové divadelního orchestru, sboristé a sólisté v angažmá **ostravské opery**. Jejich nasazení bylo občas neuvěřitelné. Díky nim se vytožené stalo realitou. Doslova maratoncem byl zejména Martin Gurbaľ, který se objevil na jevišti nejčastěji a pokaždé s dobrým výsledkem.

Obrovskou poklonu si zaslouží organizační tým, který v čele s ředitelem **ostravského divadla Jiřím Nekvasilem** představují Alena Golatová Lucie Fojtíková **Juraj Bajús** a mnozí další. Někteří, jako skvělá choreografka, tanečnice a pedagožka Jana Tomsová se velkého finále už bohužel nedožili. Jejich památka zůstane v těchto skvělých inscenacích zachována a otištěna. **Ostrava** se postarala o Smetanu vskutku královsky. Nechyběly besedy, dramaturgické úvody ani půvabné sběratelské artefakty jako ponožky s portrétem skladatele. Klíčový význam mají i obšírné programové publikace ke každé opeře, které souhrnně poskytují kvalitní faktografický a muzikologický zdroj informací. Přístup **ostravského divadla** byl prostě a jednoduše krásný, inspirativní a následováníhodný. Byl Smetana skutečně český skladatelský Evropan, jak si přeje v závěru své knihy Kosatík? Jestli byl opravdu "první", o tom můžeme polemizovat, protože bychom neměli zapomínat na jeho velkého předchůdce Jana Dismase Zelenku a některé mistry hudebního klasicismu, jejichž hudba dnes stále častěji zaznívá po celé Evropě. Jedno je však jisté: Smetana prokazatelně patří mezi největší operní skladatele všech dob a jeho díla jsou srozumitelná všem, kdo mají otevřenou mysl a srdce. Po kompoziční stránce je Smetanova hudba mnohdy nesmírně odvážná, inovativní, avantgardní a progresivní, snadno v ní odhalíte predikci hudebního vývoje 20. století. Když se navíc sejdou kvalitní inscenace, promlouvají jeho opery k současnému divákovi nadčasovými myšlenkami o potřebě sounáležitosti, lásky a pochopení s naléhavostí, která překvapuje a ohromuje.

Mimořádně vřelé ohlasy **ostravského** dvojího kompletního uvedení "hovoří" jednoznačně. **Ostravě** se povedlo ve světovém měřítku něco zcela mimořádného, co se možná nebude takto souborně opakovat. Kdo ví, co bude za sto let. My u toho už nebudeme, ale možná se najdou podobně zapálení nástupci, kteří v **ostravské** smetanovské tradici budou pokračovat...

Foto: ilustrační - **NDM** / Martin Popelář a Facebook **divadla**, Facebook / MfO

Hudební publicista, pedagog, kytarista

Rodák z Opavy, pochází z umělecké rodiny, bratr David je básník, teta Božena Klímová patřila k výrazným polistopadovým básnířkám. Vystudoval Janáčkovu konzervatoř v **Ostravě** a Filozofickou fakultu **Ostravské** univerzity, kde završil studia doktorským titulem v oboru Hudební teorie a pedagogika. Dlouhá léta působí jako hudební pedagog, na kytaru a etnické strunné nástroje hrál v kapelách Pearl Jam Revival, Nekuř toho tygra, Nisos, aj. Jako korepetitor a kytarista získal v ústředních kolech soutěží řadu diplomů za vynikající umělecký doprovod. Rád píše a přemýšlí o hudbě a interpretaci, spolupracuje s Českým rozhlasem a tištěnými časopisy a internetovými portály. Na hudbě miluje svobodu, mnohotvárnost a dar spojovat.

Více z této rubriky

« zpět na začátek

Ostrava se o Smetanu postarala královsky

úterý, 14. květen 2024 18:37 [Milan Bátor](#)

[Facebook](#) [Twitter](#)

„Národní divadlo moravskoslezské v čele s Jiřím Nekvasilem přijalo hozenou rukavici bez nejmenšího zaváhání.“

„Smetanovskému opernímu cyklu v Ostravě se podařilo demytizovat Smetanu jako především národního skladatele a představit jej jako výsostného hudebního dramatika.“

„Největší krajíc si pochopitelně ukrojili členové divadelního orchestru, sboristé a sólisté v angažmá ostravské opery.“

Málokterému českému skladateli se v letošním Ruce české hudby dostává takové pozornosti jako Bedřichu Smetanovi. Dvousté výročí narození geniálního umělce se promítá do života společnosti, ať už to je prostřednictvím koncertů, inscenací, besed, dokumentů nebo vydáním nových publikací. Nejvelkolepější oslavu Smetanova jubilea připravilo Národní divadlo moravskoslezské, které dvakrát uvedlo všechny dokončené opery skladatele.

V roce 1824 pochopitelně nemohl nikdo tušit, že malé, kulturně bezvýznamné městečko jménem Ostrava se jednou stane dějištěm událostí bezmála evropského významu. Za

„pouhých“ sto let se o divadelní senzaci postaral proslulý šéf ostravské opery **Emanuel Bastl**. Jeho dvojitý cyklické provedení oper **Bedřicha Smetany** v jubilejním smetanovském roce 1924 naznačilo, že se Ostrava hlásí důrazně o slovo a zaujímá postavení mezi předními operními domy. Na Bastlův grandiózní počín navázal současný ředitel **Národního divadla moravskoslezského Jiří Nekvasil**, který realizoval obdobnou koncepci.

Jiří Nekvasil a Jan Žemla

Dvojití uvedení všech dokončených oper Bedřicha Smetany je projektem, který nemá v českém ani zahraničním kontextu srovnatelnou paralelu. Faktograficky se ostravské divadlo zapsalo do tuzemské i evropské kulturní mapy jedinečným způsobem. Adjektivum „evropské“ si zaslouží vysvětlení. Je totiž otázkou, zda Smetanovy opery na mezinárodní operní scénu patří. Nastal čas zhodnotit, zda v Ostravě vznikl projekt umělecky a divácky zdařilý. Vezměme to tedy pěkně popořádku od těch nejméně záživných, leč nikoli nepodstatných věcí.

Nejprve stručná řeč čísel. První kompletní cyklus proběhl v březnu a byl zahájen přesně v den dvoustých narozenin skladatele operou *Braniboři v Čechách*. Opery byly v Ostravě uvedeny v **Divadle Antonína Dvořáka** v chronologickém sledu. Jedinou výjimku tvořila *Libuše*, jejímž koncertním uvedením celý cyklus slavnostně skončil. Březnový operní maraton dosáhl téměř stoprocentní návštěvnosti. Čtyři tisíce diváků a několik set zahraničních hostů svědčí jasně: O Bedřicha Smetanu a jeho operní dílo je i v současnosti značný zájem. Podobná čísla provázela také druhé kompletní uvedení cyklu, které proběhlo v květnu. Také bylo zakončeno *Libuší*, která opět zazněla v **Divadle Jiřího Myrona** pod taktovkou dirigenta **Roberta Jindry**.

Robert Jindra

Smetanovský operní cyklus Ostrava 2024 zahájila opera *Braniboři v Čechách*. Záslouhou dirigenta **Jakuba Kleckera** a pěkně sehraného orchestru se rozeznělo hned na počátku hudební nastudování agilní a dramaticky průrazné. Režie **Jiřího Nekvasila** zohlednila aspekty, které jeho předchůdci nechali dosud bez povšimnutí: Pomocí jemné ironie a historických paradoxů se Smetanův jevištní debut rozezněl jako ryzí operní skvost. Upoutal pozoruhodný pěvecký debut **Pavla Divína** v postavě Jana Tausendmarka, jehož vizuální charisma, herecké nadání a zdravý hlasový projev je příslibem do dalších let.

Pavel Divín

I následující *Prodanou nevěstu* režijně připravil **Jiří Nekvasil**, který se v nejoblíbenější Smetanově opeře zhostil nových a přínosných inscenačních výzev. Tentokrát se prostřednictvím osvěžujících prvků dekonstrukce před diváky rozprostřel „Cirkus svět“, jak zněl podtitul vyzývavé a metaforické scény **Daniela Dvořáka**. Ironický humor a parodování národních fetišů byly pro jednotlivé protagonisty velkou úlohou. Výtečně si vedli **Václav Morys**, **Ondřej Koplík**, **Martin Gurbal’**, **Erik Ondruš** a **Karolína Levková**. Sluší se zmínit také skvělé pěvecké ztvárnění **Soni Godarské**, **Martina Šrejmy** a dalších, byť rychlá tempa dirigenta **Marka Šedivého**, který měl na starost hudební přípravu, byla občas hraniční. Úspěch u publika měl i *Dalibor* režiséra **Martina Otavy**, jehož působivá scéna (**Daniel Dvořák**) a promyšlená režie ukázaly, že hodnoty silně exponovaného přátelství a lásky jsou stále aktuální. Znamení bylo ztvárnění **Jozefa Benciho**, **Kateřiny Hebelkové** a **Veroniky Rovné**, které se opíralo o temperamentní a muzikální hudební nastudování Roberta Jindry.

Jedním z největších překvapení cyklu byly *Dvě vdovy* slovinského režiséra **Rocca**, který nabídl i nevšední scénografické řešení. Rocc představil tuto Smetanovu operu jako vrstevnaté a mnohoznačné dílo, které pozoruhodně zpochybňuje zažitá stereotypy a dívá se na intimní vztahy z perspektivy svěžího nadhledu a laskavého pochopení. V závěru neposkytl ultimativní řešení, ale otevřený konec. Z jevištních výkonů na sebe strhla pozornost především báječná [Lada Bočková](#), zdařile jí sekundovala **Lívia Obručník Vénosová**. Jejich ztvárnění se může zařadit k nejlepším smetanovským kreacím. Invenční koncepce se Jiřímu Nekvasilovi a **Jakubu Kopeckému** zdařila v opeře *Hubička*, která slavila triumfální úspěch i díky skvělému obsazení. Zmíňme alespoň **Svatopluka Sema** a **Martina Gurbal’a**, z mladší generace pak odvedli krásné výkony **Marta Chila Reichelová** a **Josef Kovačič**.

Lada Bočková

Ještě větší ohlas mělo *Tajemství* režiséra **Tomáše Studeného**, kterému lahodí scéna **Davidu Janoška** a znamenité hudební nastudování dirigenta Jakuba Kleckera. Pohádkový motiv je v konkrétní inscenaci pouze nástrojem k symbolickému příběhu plnému chyb, omylů a touhy po lásce. *Tajemství* mělo v Ostravě neobyčejný říz i díky fantasticky sezpívanému sboru, který svými výkony ohromoval od úvodních Braniborů. Poslední dokončenou operu skladatele *Čertova stěna* uvedl důstojně na ostravskou scénu dirigent Marek Šedivý, současný hudební ředitel ostravské opery. Režie Jiřího Nekvasila i zde objevila symptomatické motivy, které na pozadí komicko-romantického příběhu apelují na potřebu lásky a empatie. Svým nádherným pojetím upoutal pozornost především **Jiří Brückler**, který Voka Vítkovice ztvárnil úchvatně.

Nečekaným vrcholem operního kompletu bylo koncertní provedení *Libuše* v Divadle Jiřího Myrona. Ačkoli *Libuše* nebyla uvedena scénicky, sešlo se v ní raritní sólistické obsazení v čele s **Máriou Porubčinovou**, Svatoplukem Semem, **Martinem Bártou**, **Richardem Samkem**, Pavlem Švingrem, **Jiřím Hájkem**, **Petrou Alvarez Šimkovou**, [Monikou](#)

[Jägerovou](#) a dalšími. Vynikající volbou byla participace **Pražského filharmonického sboru a Janáčkovy filharmonie**, kteří měli více sil, než po téměř každodenní celovečerní dřině zmožený divadelní orchestr, sbor a sólisté. Jedinečné nastudování Roberta Jindry potvrdilo, že fantastická hudba této Smetanovy opery může fungovat nezávisle na scénické realizaci. Libuše se přitom opírala „pouze“ o úchvatné vizuální ztvárnění **Jiřího Davida a Martina Dostála**, jež zdařile parafrázovalo bájnou povahu díla.

Martin Bárta s Petrou Alvarez Šimkovou

Smetanovskému opernímu cyklu v Ostravě se podařilo demytizovat Smetanu jako především národního skladatele a představit jej jako výsostného hudebního dramatika s neobyčejným citem pro vykreslení obdivuhodně členité směsi příběhů, emocí a témat, která jsou stále platná. Každá z uvedených oper potvrdila, že český skladatel měl neobyčejný instinkt k vystižení psychologie jednotlivých postav, davů i dějových peripetií. Smetanova mistrná charakteristika intimních citů, povahových vlastností, dramatických zvrátů i katarze jednoznačně přesahuje úzce vlastenecký či národní rámeček a strhuje svou výrazovou silou podobně jako největší operní díla italských či německých mistrů romantické hudební epochy.

Je stěží představitelné, že více než polovina Smetanovy tvorby vznikla v naprosté hluchotě během stále čtenějších a bolestivějších zdravotních komplikací skladatele. Už v loňském roce vyšla objemná kniha *Osudná hra* emeritního profesora medicíny **Jiřího Ramby**, který po dlouholetém odborném výzkumu nastolil tezi, že nikoli venerická choroba, ale arteriosklerotická nemoc a ohluchnutí po chronickém devastujícím zánětu ušních kůstek spojeném se zánětem mozkových blan byly příčinou Smetanova utrpení a předčasné smrti. Na knihu Jiřího Ramby v letošním roce částečně polemicky navázaly další dvě mimořádné novinky. Nejprve to byl „dokuromán“ *Friedrich řečený Bedřich* **Mileny Štráfeldové**, který pozoruhodně propojil dokumentární styl s bohatou imaginací a důvěryhodným lidským profilem skladatele a jeho doby. Jako poslední vyšel dlouho očekávaný Smetanův životopis

[Pavla Kosátika](#), který skladatele „sesadil“ z pochybného piedestalu národního skladatele a začlenil jej mezi představitele hudby evropské.

Všem zmíněným spisovatelům je třeba poděkovat: obohatili každý svým způsobem současného čtenáře o aktuální, nevtíravé a osobité „podobizny“ geniálního skladatele, kterého od dnešní doby dělí dvě stě let, ale jeho myšlení a dílo podobně jako výtvořiny největších malířů, sochařů, architektů nejeví známky většího opotřebení a stárnutí. Skvělým studijním materiálem je rovněž nová publikace Národního divadla moravskoslezského *Bedřich Smetana & opera*, která přináší vůbec poprvé libreta všech dokončených oper skladatele v bilingvním česko-anglickém znění!

Říká se, že dobré věci pramení z lásky. Národní divadlo moravskoslezské přijalo hosenou rukavici bez nejmenšího zaváhání. Těžko si představit, kolik potu, slz, energie a odhodlání stálo dvojí uvedení všech oper, kdyby u toho nebyla láska. Největší krajíc si pochopitelně ukrojili členové divadelního orchestru, sboristé a sólisté v angažmá ostravské opery. Jejich nasazení bylo občas neuvěřitelné. Díky nim se vytoužené stalo realitou. Doslova maratoncelem byl zejména **Martin Gurbaľ**, který se objevil na jevišti nejčastěji a pokaždé s dobrým výsledkem.

Martin Šrejma a Martin Gurbaľ

Obrovskou poklonu si zaslouží organizační tým, který v čele s ředitelem ostravského divadla **Jiřím Nekvasilem** představují **Alena Golatová**, **Lucie Fojtíková**, **Juraj Bajús** a mnozí další. Někteří, jako skvělá choreografka, tanečnice a pedagožka **Jana Tomsová** se velkého finále už bohužel nedožili. Jejich památka zůstane v těchto skvělých inscenacích zachována a otištěna. Ostrava se postarala o Smetanu vskutku královsky. Nechyběly besedy, dramaturgické úvody ani půvabné sběratelské artefakty jako ponožky s portrétem skladatele. Klíčový význam mají i obšírné programové publikace ke každé opeře, které souhrnně poskytují kvalitní

faktografický a muzikologický zdroj informací. Přístup ostravského divadla byl prostě a jednoduše krásný, inspirativní a následováníhodný.

Byl Smetana skutečně český skladatelský Evropan, jak si přeje v závěru své knihy Kosatík? Jestli byl opravdu „první“, o tom můžeme polemizovat, protože bychom neměli zapomínat na jeho velkého předchůdce Jana Dismase Zelenku a některé mistry hudebního klasicismu, jejichž hudba dnes stále častěji zaznívá po celé Evropě. Jedno je však jisté: Smetana prokazatelně patří mezi největší operní skladatele všech dob a jeho díla jsou srozumitelná všem, kdo mají otevřenou mysl a srdce. Po kompoziční stránce je Smetanova hudba mnohdy nesmírně odvážná, inovativní, avantgardní a progresivní, snadno v ní odhalíte predikci hudebního vývoje 20. století. Když se navíc sejdou kvalitní inscenace, promlouvají jeho opery k současnému divákovi nadčasovými myšlenkami o potřebě sounáležitosti, lásky a pochopení s naléhavostí, která překvapuje a ohromuje.

Pavel Kosatík

Mimořádně vřelé ohlasy ostravského dvojího kompletního uvedení „hovoří“ jednoznačně. Ostravě se povedlo ve světovém měřítku něco zcela mimořádného, co se možná nebude takto souborně opakovat. Kdo ví, co bude za sto let. My u toho už nebudeme, ale možná se najdou podobně zapálení nástupci, kteří v ostravské smetanovské tradici budou pokračovat...